

פרשת וארא

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

משה מבשר על הגאולה • מטהו הופך לנחש • מכות באות על המצרים בזה אחר זה: דם • צפרדע • כינים • הערוב • הדבר • שחין • ברד

בפרשה הקודמת קראנו כי משה קיבל על עצמו את השליחות להוציא את בני ישראל ממצרים. אך מסתבר שהדבר אינו קל כלל ועיקר. פרעה מתעלם לחלוטין מכל הבקשות וכתגובה לרעיונות השחרור מכביד הוא את העבודה על בני-ישראל: מעתה יהיה עליהם לדאוג גם לחומר הגלם ויחד עם זאת לעמוד באותו קצב של בניה!

את זעמם שופכים בני-ישראל על משה ואהרון הם ראו בהם את האשמים הישירים להרעת תנאי עבודתם. משה, שאינו יכול לעמוד בפני תלונות העם, פונה אל ה': "למה הרעות לעם הזה? למה זה שלחתי? ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך, הרע לעם הזה"...!

בשורת הגאולה

כנגד הדברים הקשים של משה מזכיר לו ה' את התנהגותם של אבות האומה. על אף שהקב"ה הבטיח לו את כל ארץ כנען, היה צריך אברהם אבינו לכתת את רגליו עד שמצא מקום מתאים לקבור את שרה, וגם אז קנה אותו במיטב כספו ובכל אופן, ודאי שלא תטיל ספק בקיום הבטחתו של הקב"ה, התנהגות דומה מצאנו גם ביתר האבות. עתה, הגיע עת קיום ההבטחה שניתנה לאבות, גאולת עם ישראל משעבוד מצרים ויציאתו לחירות עד הבאתו לארץ.

בכוחות חדשים שב משה אל אחיו העובדים בפרך ובישר להם את בשורת הגאולה. אך אלה, שהיו כה טרודים בעבודתם, "לא שמעו אל משה מקוצר רוח ועבודה קשה". הקב"ה אינו מניח למשה להתייאש וממשיך לצוותו ללכת אל פרעה מלך מצרים ולדרוש ממנו כי ישלח את בני-ישראל מארצו. מראש מודיע הקב"ה למשה כי הוא, הקב"ה, יקשה בכוונה את לב פרעה והלה לא יסכים לשלח את בני-ישראל. זו תהיה סיבה טובה להכות בו ובעמו על אשר היכו את בני-ישראל יתר על המידה. אז יכירו וידעו גם המצריים כי ה' הוא השליט על כל הארץ.

המטה הופך לנחש

כשהגיעו משה ואהרון אל פרעה רצה הלה לראות מה כוחו של אלוקי העברים. נטל אהרון את מטהו וזרק אותו ארצה, כפי שציוה אותו ה', והנה המטה נהפך לנחש. אלא שפרעה לא התרגש ממופת זה. הוא קרא למכשפים המצריים, וגם הם השליכו את מקלותיהם שנהפכו לנחשים. ואז, להפתעת הכל, חזרו הנחשים והפכו למטות ומטה אהרון בלע את כל יתר המטות האחרים...

אך גם מופת שכזה לא ריכך את דעתו של פרעה, ומה הפלא בכך, הרי הקב"ה אמר למשה ואהרון בפירוש שיקשה את ליבו!

מכת דם

המצריים המיתו את בניהם של ישראל ביאור. באה מכת הדם והראתה למצרים כי היאור וכל ארצם יהיו מלאים דם, כנגד זה אשר שפכו מישראל. לאחר שפרעה אינו שועה לאזהרותיו של משה, לוקח אהרון את

פרשת וארא

מטהו ומכה ביאור, וברגע אחד הפכו כל מימיו לדם. המצריים ראו ביאור אליל והיו עובדים ומשתחוים לו, ולכן בחר הקב"ה להכות אותו בראשונה ורק אח"כ במצריים עצמם.

במכה זו, ובכל הבאות אחריה, ניכר במוחש ההבדל בין המצרי והיהודי. כשהגוי היה ממלא כוסו מים היו הם נהפכים לדם, בשונה מהיהודי. אפילו כששתו שניהם מכוס אחת שמה המצרי דם והעברי שמה מים. (!) שבעה ימים נמשכה מכת הדם, אך פרעה - "...לא שת ליבו גם לזאת".

מכת צפרדע

"...ותעל הצפרדע (מן היאור) ותכס את ארץ מצרים. גם הפעם, מידה כנגד מידה: נוגשי מצרים היו מעירים את בני ישראל בעלות השחר, צועקים להם תחת חלונותיהם וצוחים עליהם בעת עבודתם. באו עליהם הצפרדעים וקרקרו להם בכל מקום, אפילו מתוך בטנם.

הפעם פגעה המכה בפרעה עצמו ולכן כעבור ששה ימים קרא למשה ואהרן כדי שיבטלו את הגזירה. משה נענה לבקשת פרעה. הוא התפלל לה' ולמחרת מתו כל הצפרדעים. רק חלקם נשארו ביאור, לאות ולעדוּת על כל מה שקרה.

מכת כינים

המכה הבאה באה ללא התרעה מראש: "...ותהי הכינים באדם ובבהמה". בניגוד למכות הקודמות, בהן הצליחו מכשפי מצרים לעשות מופתים דומים, הרי שהפעם אף הם הרימו ידיים: "ויאמרו החרטומים אל פרעה: אצבע אלוקים היא". אך פרעה בשלו - "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם...".

מכת הערוב

בטבע העולם שוכנות חיות הטרף ביערות ובמדבריות, אך במכה זו הסיר הקב"ה את הגבולות הסמויים שטבע בעולמו וחיות הטרף פשטו על כל בתי מצרים. רק בארץ גושן, בה התגוררו בני-ישראל, לא דרכה כף רגלם. גם בפעם הזאת קרא פרעה למשה ואהרן והבטיח לשלח את ישראל מארצו, וזאת כדי שתפסק המכה האיומה. אך לאחר שתפילתו של משה התקבלה וחיות הטרף נעלמו, חזר פרעה והקשה את ליבו.

מכת הדבר

במשך כל השנים גזלו מצרים את צאנם ומקניהם של ישראל. כעת הכתה בהם מכת הדבר וזו כילתה כמעט את כל בהמתם אשר בשדה. גם מכה זו לא שברה את רוחו של פרעה.

מכת שחין

על פי ציווי ה' לוקח משה מלוא חופניים מפיו הכבשן, מתייצב לפני פרעה וזורק את הפיח השמימה. האבק מתפשט על כל ארץ מצרים - "והיה על האדם ועל הבהמה לשחין פורח אבעבעות...". גם הפעם, כרגיל: "ויחזק ה' את לב פרעה ולא שמע אליהם...".

מכת הברד

פרשת וארא

משה ואהרן מתייצבים לפני פרעה במטרה להראות לו פעם נוספת את כוחו הגדול והעל טבעי של ה' אלוקי ישראל. במכה זו ממטיר ה' ברד כבד מאוד, "אשר לא היה כמוהו במצרים למן היום הווסדה ועד עתה". הפעם מתרחש נס בתוך נס: בתוך גושי הברד נמצאת אש מתלקחת; על אף שכידוע אש ומים אינם "מסתדרים" ביניהם, עשו הם באופן מיוחד שלום ביניהם, כדי לעשות רצון בוראם.

עתה יצא פרעה משלוותו והצהיר בפני משה ואהרן: "חטאתי הפעם, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים". אך הכל רק לרגע. רק הפסיק הברד ופרעה התכחש לדבריו ולא היה מוכן לשחרר את עם ישראל. עד כה מינו שבע מכות מתוך עשר מכות מצרים. על שלוש המכות הנותרות והמשך יציאת בני-ישראל ממצרים - נקרא בשבוע הבא.

מקור: maale-adumim.com